

Ort och datum
Stockholm, 2024-12-03

Handläggare
Jonas Vallgård

Er referens
Fi2024/01460

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se och
fi.ofa.k.remiss@regeringskansliet.se.

Yttrande: Staten och kommunsektorn – samverkan, självstyrelse, styrning

Vårdförbundet finner att utredningen på ett förtjänstfullt sätt kartlagt den omfattande samverkan som utifrån olika grunder sker inom offentlig förvaltning. Vårdförbundet väljer att i huvudsak yttra sig över samverkan inom hälso- och sjukvården.

Vårdförbundet är ett yrkesförbund som tillvaratar medlemmarnas fackliga intressen och utvecklingen av professionerna för legitimerade barnmorskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och sjuksköterskor. Förbundet har 114 000 medlemmar, varav drygt 90 000 är yrkesverksamma inom hälso- och sjukvård. Vårdförbundet arbetar för en personcentrerad, säker och nära vård samt en jämlik hälsa.

Vårdförbundets yttrande

Dialogforum

Utredningen föreslår att inrättande av dialogforum som metod för att åstadkomma samverkan kan vara en lämplig form av samverkan mellan staten och kommunsektorn när det finns ett mycket stort behov av kontinuerligt informationsutbyte och regelbundna avstämningar mellan staten och kommunsektorn. Dialogforum i olika former kan användas hos utvalda myndigheter i kontakterna med regioner och kommuner.

Antalet dialogforum bör emellertid utifrån ett kommunperspektiv begränsas för att syftet med samverkan ska kunna uppnås. Vårdförbundet delar utredningens syn att dialogforum i vissa fall kan vara en lämplig form för samverkan. Vårdförbundet menar samtidigt att ett dialogforum i vissa frågor skulle kunna inkludera fler parter, exempelvis fackliga organisationer eller professionsförbund. På så sätt kan det också gå att undvika parallella forum när det finns fler intressenter som tidigt kan behöva finnas med i en process.

Nationella samordnare

Vårdförbundet delar utredningens syn att inrättande av nationella samordnare bör ske begränsat för att undvika negativa effekter på kommunal självstyrelse.

Nationella strategier och handlingsplaner

Vårdförbundet delar utredningens bedömning att; "Nationella strategidokument får inte användas som ett sätt att styra kommuner och regioner. Bred medverkan från kommunsektorn vid utarbetandet av en strategi kan vara ett lämpligt sätt att skapa samsyn om mål och prioriteringar. Arbetet med framtagandet kan ge förankring, motivation och legitimitet. För fortsatt arbete i enlighet med strategierna kan ett flertal olika samverkansmetoder användas. Vissa grundläggande uppgifter bör alltid framgå av beslutade strategier."

Vårdförbundet vill här understryka att en strategi sällan är självuppfyllande varför ett fortsatt arbete i enlighet med strategierna i regel bör följas av ett flertal olika samverkansmetoder.

Avtal och privaträttsliga organisationer

Vårdförbundet delar här utredningens syn att användning av avtal som grund för samverkan kan vara en lämplig form av samverkan mellan staten och kommunsektorn under förutsättning att frågor om tvistlösning, ansvarsfördelning, uppföljning och revision uppställs i avtalet, samt att grundläggande åtaganden av nationellt intresse dock inte bör regleras genom avtal.

Länsstyrelsernas roll i samverkan

Länsstyrelserna bör få en utökad roll som nav för statligt inflytande inom länet och som kontaktpunkt mellan central nivå och kommuner. Förslaget inkluderar inrättandet av regionala kommunråd för kontinuerligt informationsutbyte och utveckling av samverkansstrukturer. Vårdförbundet har inga synpunkter på förslaget.

Samverkan i fredstida kriser

Utredningen bedömer att nuvarande former för samverkan vid fredstida kriser bedöms vara lämpliga, men det finns behov av att använda upparbetade strukturer och träna på samverkan i normala tider. Länsstyrelserna bör fortsätta ha det geografiska områdesansvaret på regional nivå. Vårdförbundet har inga synpunkter på förslaget, utöver att vi förutsätter att de brister kring samverkan som identifierades av Coronakommissionen åtgärdas i krisorganisationen.

Överenskommelser med SKR

Vårdförbundet delar utredningens syn att överenskommelser mellan staten och SKR är rättsligt svårkategoriserade och bör begränsas till politiska målsättningar snarare än offentliga förvaltningsuppgifter och att staten bör utveckla alternativa former för samverkan som bygger på direkta kontaktytor mellan staten och kommuner och regioner. Även med alternativa samverkansformer kommer SKR även fortsatt ha en viktig roll i samverkan. Vi anser då i likhet med utredningen att det finns behov av ökad transparens och insyn i organisationens verksamhet. Utredningen förslår att offentlighetsprincipen delvis ska gälla för SKR:s handlingar är då rimligt.

Regionalisering av Socialstyrelsen

Utredningens bedömning är att samverkansregionerna kan användas i större utsträckning för samverkan mellan staten och regionerna. Överenskommelser mellan staten och samverkansregionerna skulle till exempel kunna ingås under förutsättning att samtliga samverkansregioner har ett tydligt beslutsmandat (gemensam nämnd eller kommunalförbund). För att stärka samverkan mellan staten och huvudmännen inom hälso- och sjukvård samt socialtjänst föreslås vidare att Socialstyrelsen ska utreda bildandet av en regional organisation.

Vårdförbundet bedömer att en sådan förflyttning har möjlighet att utveckla en mer direkt samverkan och stöd till kommuner och regioner. Det kräver samtidigt att samverkanregionernas uppgifter görs tydligare och att invånarnas kännedom om de sex samverkansregionernas funktion ökar (det demokratiska ansvarsutkrävandet). Under 11.1 gör utredningen också gällande att; "För utkrävande av såväl rättsligt som politiskt ansvar är det av vikt att uppgiftsfördelningen vid samverkan är tydlig". Idag är det vidare ett fåtal kommuner som ingår i någon samverkansregion. Hur kommunerna, som idag ansvarar för en väsentlig del av hälso- och sjukvården, ska delta i den här samverkan behöver därför tydligare adresseras.

VÅRDFÖRBUNDET

Sineva Ribeiro
Förbundsordförande